

MÖRSETEKENS

Colofon

Redactie:

Frauke Bokker (verspreiding)

Wendy Buysse

Hilde van Dijk (opmaak, penningmeester)

Ineke Kester (eindredactie)

Ger Koper (webmeester)

Lia van der Laan (puzzels)

Dick Wouters

Steungroep:

Marco Versluis (wijk-regisseur)

Irene den Hartoog (Sociaal werker – Morswijk)

Druk: Drukkerij De Bink, Leiden

Morsetekens verschijnt voor het gehele Morsdistrict ten westen van de spoorlijn in een oplage van 4400 exemplaren met een frequentie van 4x per jaar.

Voorkant: Zonder Morsetekens JA sticker geen bezorging bij NEENEE-sticker, foto Ger Koper.

Correspondentie:

Wijkmagazine 'Morsetekens'
p/a Huis van de Buurt Morschwijk
Topaaslaan 19
2332 JC Leiden
www.morsetekens.nl
info@morsetekens.nl

Sluitingsdatum insturen kopij 9 november

Verschijningsdatum volgend nummer:
medio december

Morsetekens is ook digitaal beschikbaar op onze website:

www.morsetekens.nl

Een initiatiefrijke wijk

Op het moment dat de redactie van Morsetekens de kopij verzamelt voor dit septembernummer, genieten veel Morsbewoners nog van hun zomervakantie. Heeft u ook genoten van de warme en wisselvallige zomer in Nederland? Wij zeker en we hebben weer een mooi nummer voor u klaar.

Een vraag die ons bezighield, was het leveren van het wijkmagazine aan adressen in de wijk met een "NEE-NEEsticker (geen ongeadresseerd reclamedrukwerk, geen huis-aan-huisbladen). Na dit septembernummer kunnen bewoners met een 'NEE-NEEsticker' Morsetekens ontvangen als ze een sticker *Morsetekens JA* op de brievenbus hebben. Zie de voorkant van dit magazine en ons artikel op pagina 2. Tevens zijn we bezig om in de wijk distributiepunten te realiseren zoals het Huis van de Buurt Morschwijk en Dek-sels. Onze Facebookpagina en de webstek houden u op de hoogte wanneer Morstekens uitkomt. U kunt ons magazine ook digitaal lezen via www.morsetekens.nl.

In dit nummer vindt u een verslag van de officiële opening van het Morspark, dat onze wijk een mooi groen tintje geeft. En heeft u al een keer langs het Morslint gewandeld? Het is fijn dat we dit soort initiatieven hebben in de wijk. Morslint is een stichting van bewoners, die gaat voor een doel waarvoor ze fondsen heeft geworven. Wij - bewoners van de Mors - hebben daar veel aan. Op de webstek Morsetekens hebben

we een onderwerp aangemaakt onder de naam Morsinitiatieven. Op deze plek verzamelen we de actieve (wijk/buurt) groepen in de wijk. We hebben geen wijkvereniging, deze groepen kunnen meepraten over ontwikkelingen in onze wijk. Zoals u kunt lezen heeft dat zin, bijvoorbeeld als de gemeente 'ambitiedocumenten' op gaat stellen over de wijk. Als Morsetekens staan wij voor de verbinding, *van, voor en door de Mors*. We vullen onze rubriek graag aan met andere initiatieven in de wijk die al dan niet geformaliseerd zijn. U kunt deze doorgeven via ons e-adres info@morsetekens.nl.

En voelt u iets kriebelen? Heeft u zin om mee te doen? Laat het ons weten!

We wensen u veel leesplezier!

Namens de redactie: Ineke Kester

Vrijwilligers, schrijvers, redacteuren zijn bij ons altijd welkom: meldt u bij info@morsetekens.nl

NEE-NEEsticker – geen Morsetekens meer?

Veel mensen hebben een hekel aan reclame en ander ongeadresseerd drukwerk in de brievenbus. Door een NEE – JAsticker (geen ongeadresseerd reclamedrukwerk, wel huis-aan-huisbladen) of NEE – NEEsticker (geen ongeadresseerd reclamedrukwerk, geen huis-aan-huisbladen) weren zij deze overdaad aan papierwerk. Heeft u misschien zelf een NEE-NEEsticker op uw brievenbus? Dan hebben wij een vraag voor u. En eigenlijk voor iedereen die Morsetekens leest.

Wij verspreiden dit magazine door de hele wijk. Volgens de regels* mogen er in brievenbussen met NEE-NEEstickers geen reclame- of huis-aan-huisbladen, waartoe Morsetekens wordt gerekend, worden gedaan. Wij hebben tot nu toe Morsetekens in principe op alle adressen in de Hoge en de Lage Mors verspreid, omdat ons blad een informatief magazine voor alle inwoners van de wijk wil zijn. In beginsel waren er geen advertenties opgenomen in het wijkmagazine. Dit is in de loop der tijd veranderd. Wij vinden wel dat er grote verschillen zijn tussen de huis-aan-huisbladen en ons wijkmagazine. Huis-aan-huisbladen hebben een algemenere doelstelling en hebben betaalde krachten. Wij van Morsetekens zijn vrijwilligers. Morsetekens is een wijkmagazine *van, voor en door* de buurt. Huis-aan-huisbladen bestaan voor soms meer dan 50% uit advertenties. Morsetekens heeft ongeveer 10%

advertenties, alleen van de lokale ondernemers uit de wijk. Morsetekens verschijnt slechts 4 keer per jaar en is bedoeld om informatie te geven over onze eigen buurt. Wij willen de verbinding zoeken.

Kortom, wij willen graag doorgaan met het (maken en) overál verspreiden van Morsetekens. Wat vindt u? Wilt u Morsetekens graag blijven ontvangen? Mogen wij ons blad ondanks de NEE-NEEsticker bij u bezorgen?

Stuur uw adres naar info@morsetekens.nl. U ontvangt van ons dan een sticker met **“Morsetekens JA”**, die u naast uw NEE-NEEsticker kan plakken. Dan blijven wij Morsetekens bij u bezorgen. U kunt de sticker ook ophalen bij Morschwijk.

LET OP: Als u niets laat weten en u houdt alleen uw NEE-NEEsticker, moeten we uw brievenbus voortaan overslaan.

De redactie

** Reclame code commissie - Code verspreiding ongeadresseerd reclamedrukwerk (CODE VOR)*

Huis-aan-huisbladen: ongeadresseerde drukwerken die met een vaste frequentie gratis huis-aan-huis worden verspreid in een geografisch beperkt gebied en waarvan tenminste 10% van de inhoud bestaat uit informatie over en nieuws uit het eigen verspreidingsgebied, niet zijnde reclame, en die daarnaast reclame bevatten.

Speel je droom!

In de Hoge Mors in Leiden is het Morspark aangelegd. Het park heeft sinds kort een kunstwerk dat 'Green Bird' heet en is bedoeld om in te Dromen & Spelen. Dit speelplein is door beeldend kunstenaar Rienke Enghardt ontworpen voor en samen met buurtkinderen, het 'Morspark Green Bird (MGB) Dreamteam'.

In workshops in o.m. Huis van de buurt Morschwijk en de Hortus Botanicus heeft het MGB Dreamteam bijgedragen aan het eigen logo en de veren, bladeren en bloemen die over Green Bird dwarrelen. Dit proces werd bekroond met een expositie in het Stadhuis en een certificaat van deelname uit handen van wethouder Roos van Gelderen. Daarna werkte het MGB Dreamteam aan hun eigen formulering van 'Dromen & Spelen' en de slogan op de basketbalpaal van Green Bird.

Leef je in,
Droom je spel,
Speel je droom!

Doe je samen,
Maak je vrienden,
Leef je uit!

Tot slot is er een foto van Green Bird met haar Dreamteam. In deze bijzondere foto wordt Spelen & Dromen prachtig in beeld gebracht. (zie onder)

Green Bird is een interactief en levendig kunstwerk dat de buurt een liefdevol en kleurrijk gezicht geeft en aanzet tot fantasierijk spelen. In Huis van de buurt Morschwijk is een stripverhaal over het bijzondere MGB Dreamteam en maakproces van het Green Bird plein te zien.

Tekst Rienke Enghardt, foto Marc Faasse.

Opening Morspark - hoe nu verder

De website van Morsetekens berichtte al over de opening van het Morspark op 16 juni. Het was een geslaagde mid-dag door het onverwacht mooie weer, de leuke kraampjes en een vrolijke opening door wethouder Martine Leeuwis maar vooral ook door de goede opkomst van bewoners uit de buurt.

Want daar is het met het Morspark allemaal om te doen: bijdragen aan een groene en gezonde omgeving waar we elkaar als buurtbewoners kunnen ontmoeten bij het uitlaten van de hond, bij het zo nodige ommetje om in beweging te blijven of bij het spelen met de kinderen.

De sportmogelijkheden in het park worden binnenkort uitgebreid met nieuwe fitnessapparaten. Dan zijn alle onderdelen van het park gereed. Dat alles is mogelijk gemaakt dankzij de gulle bijdragen van verschillende fondsen (Fonds 1818, Druckerfonds, Jantje Beton, Rabo Wensenfonds, WOZ fonds, Oranjefonds, Wijken voor Kunst, Bouwmensen Leiden) en subsidies van de gemeente.

Nu het park gereed is, denkt het bestuur van Stichting Morslint na over vervolgacties in de wijk. Willen we verder wer-

ken aan het Basislint, de wandelroute in de wijk of gaan we ons richten op de vele bouwplannen in de wijk? Is er belangstelling om samen te werken aan het oprichten van een wijkraad of blijven we liever individueel deelnemen aan allerlei overleggen en projectgroepen? De Stichting is er voor de wijk! Het bestuur wil graag weten wat u als wijkbewoner van de stichting verwacht en wat u daaraan kunt bijdragen.

Laat u het ons weten en we koppelen terug!

Namens het bestuur, Koen Wessels; kwessels@tiscali.nl

Foto's Rudeboy Media

Alleen ga je sneller, samen kom je verder

"Ik wil graag van het aardgas af, maar hoe?" Dit is een van de vragen die wij horen als Wijkambassadeurs Energietransitie. Het is een lastige vraag. Hoe gaat uw investering in een aardgasvrije/CO₂-neutrale woning er uitzien? Er zijn veel onzekerheden rondom de energietransitie, onder meer over de vraag in hoeverre de overheid financieel gaat bijdragen aan uw investeringen. In de Leidse Warmtevisie geeft de gemeente Leiden aan hoe de energietransitie afhangt van de ouderdom en het type van uw woning. Hebt u een woning die dateert van ± 1990 en jonger, dan kunt u deze met relatief weinig maatregelen geschikt maken voor zogenaamde lagetemperatuurverwarming: warmte die wordt opgewerkt door bijvoorbeeld warmtepompen. De kosten van zo'n installatie zijn ongeveer gelijk aan wat u voor een CV-ketel betaalt.

Hoge en lage temperatuur

Voor woningen ouder dan 1990 – en dat is het overgrote deel van de Leidse woningen en dus ook van de Mors – is het een ingewikkelder verhaal. Deze zijn over het algemeen niet op een energielabelniveau (A++) te krijgen dat lage temperatuurverwarming mogelijk maakt. U hebt een warmtevoor-

ziening nodig die een hoge watertemperatuur opwekt, vergelijkbaar met de temperatuur van uw huidige CV-installatie (70-90 graden). In Leiden is er een warmtenet/stadsverwarming, maar het is zeer de vraag of deze voldoende capaciteit zal hebben voor de hele stad.

Rio

In de Vogelwijk ben ik samen met bewoners bezig om alternatieven in kaart te brengen. Want er zijn vele mogelijkheden om warmte te 'organiseren'. Bij riothermie denkt u misschien aan carnaval in Brazilië, maar het is een techniek waarbij het riool wordt gebruikt als warmtebron. Ook aardwarmte of restwarmte van bedrijven in de directe omgeving kunnen warmtebronnen opleveren. Of het plaatsen van zonnepanelen op platte daken van schoolgebouwen en kantoren.

Samen kom je verder

In al deze gevallen gaat het om samenwerken. Met uw buuren, uw straat of wijk. Want samen kunt u meer. In de Merenwijk zijn burengroepen al een aantal jaar succesvol bezig met samenwerken; denk daarbij aan gezamenlijk inkopen van zonnepanelen, HR+++-glas, isolatie. Dat bespaart niet alleen geld, maar het leidt ook tot innovatieve oplossingen die vervolgens worden gedeeld met de buurt. In de Mors

hebben bewoners in de De Wetstraat en in de Bockhorst samengewerkt voor de inkoop van zonnepanelen en isolatie.

Wat kan ik voor u betekenen?

Graag kom ik in contact met bewoners van straten en buurten die willen samenwerken om 'van het gas af te komen'. Met de ervaring van samenwerking in andere wijken kan ik helpen om de mogelijkheden in kaart te brengen en te adviseren wat er op korte termijn mogelijk en wenselijk is.

Als wijkambassadeur weten mijn collega's en ik wie betrouwbare aanbieders en installateurs zijn. We hebben twee jaar geleden een aanbesteding gedaan voor zonnepanelen waarbij meer dan 10 bedrijven werden aangeschreven. Daarnaast hebben wij een infraroodcamera die kan worden gebruikt om zwakke plekken in uw woning zichtbaar te maken.

Op <https://www.gagoed.nl/thema/energie/> staan filmpjes waar u praktische tips krijgt over kleine energiebesparingsmaatregelen, isolatie, warmtepompen en nog veel meer.

Yung Lie
Wijkambassadeur Energie
goedmors@gmail.com
06-53588684

Nieuwe toekomst voor de Engelbertha hoeve

Restaurant Engelbertha Hoeve in Leiden was voor vele jaren een begrip. Het echtpaar Arslanagic dat de zaak dertig jaar runde, kon echter geen opvolger vinden. Aannemer DuPrie uit Leiden heeft Stadsherstel Amsterdam gevraagd of zij zich wilde inzetten voor het behoud van de monumentale boerderij. Stadsherstel Amsterdam is een restaurerende organisatie met meer dan 60 jaar ervaring en heeft meer dan 600 panden in en om Amsterdam gered. Aangezien het werk-

goede kans. Straks krijgt de hoeve weer de woonfunctie die zij voorheen had.

Geschiedenis

Het pand dateert mogelijk uit 1666. Dat geldt voor het achterliggende woongedeelte met kelder en opkamer en de voormalige wagenschuur. De Amsterdamse bankier en grootgrondbezitter Andries Stadnitski had in 1832 de boerderij in eigendom en verpachtte hem tot zijn dood in 1839. De boerderij en de bijbehorende landerijen werden vervolgens aangekocht door Jan Pieterszn van Egmond. Tot 1858 werd de hoeve verpacht maar uiteindelijk gingen Jan van Egmond en vier volgende generaties er zelf wonen.

Het gebied waar de boerderij stond, behoorde tot de gemeente Oegstgeest, maar werd in 1966 geannexeerd door de gemeente Leiden. In 1976 kocht de gemeente de boerderij en de landerijen voor het bouwen van woningen. Tot 1977 mocht de familie van Egmond blijven wonen op de boerderij. Na hun vertrek werd het pand gekraakt door een buurjongen, waardoor de verkoop aan een projectontwikkelaar niet doorging. Het pand raakte in verval en werd uiteindelijk in 1979 verkocht aan het echtpaar Abraham (82 jaar) en En-

*Impressie vooraanzicht pand, schets van Architectenburo
Marcel van Dijk vof vooraanzicht pand*

gebied van Stadsherstel Amsterdam onlangs is uitgebreid naar 45 kilometer rondom de stad Amsterdam, leek dit een

gelbertha Favier (68 jaar), zeer ervaren horecaondernemers, die in de voormalige boerderij restaurant Engelbertha Hoeve startten. Aangezien de bouwkundige staat slecht was, begon men eerst met een grondige verbouwing. Alle vloeren werden vervangen door beton op zand, de hooiberg werd herbouwd, de voormalige koeienstal werd volledig vernieuwd en in de gevels werden extra ramen geplaatst zodat de restaurantgasten niet in een donkere ruimte zouden dineren. Na het overlijden van Abraham Favier in 1984 runde mevrouw Favier de zaak nog vijf jaar, daarna namen Aldo en Diny Arslanagic het van haar over. Zij hebben het restaurant voor drie decennia onder dezelfde naam voortgezet.

Woningen in de Engelbertha Hoeve

Stadsherstel heeft reeds een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd en een bouwhistorische verkenning. Aan de hand daarvan is een plan gemaakt om het wonen in deze boerderij weer mogelijk te maken. Het plan is om meerdere huurwoningen met behoud van de historische onderdelen en de bouwkundige structuur te realiseren. Het monumentale voorgebouw, bestaande uit een woonhuisdeel en twee zijvleugels, laat zich op een vrij logische wijze horizontaal splitsen in twee woningen. De historische onderdelen en de bouwkundige structuur kunnen hierdoor goed worden hergebruikt en blijven volledig intact. In beide zijvleugels, de voormalige lage schuur en de wa-

genschuur, zijn twee kleine appartementen ontworpen. In de hooiberg en de achtervleugel, de voormalige koeienstal, worden ook woningen gerealiseerd. Het is allemaal nog in de planningsfase.

Tijdens de Open Monumentendagen op 14 en 15 september kan de boerderij worden bezocht. Aanmelden is hiervoor niet nodig. Vrijwilligers uit Leiden vertellen dat weekend meer over de historie van het pand en geven een korte rondleiding.

Cat van der Voort Stadsherstel Amsterdam .

Echt iets lekkers!

Raaphorst
BROOD & BANKETBAKKERIJ

Tesselschadestraat 20
2332 BJ Leiden
T/F (071) 576 12 74

Lunchcafé Deksels aan het Diamantplein gaat niet sluiten!

In november 2012 is lunchcafé Deksels geopend als horeca-onderneming aan het Granaatplein in de Hoge Mors. Mensen met een verstandelijke beperking kunnen daar een volwaardige baan vinden. Deksels is een opleidingsbedrijf van waaruit medewerkers kunnen doorstomen naar reguliere werkgevers.

Deksels is inmiddels onlosmakelijk verbonden aan de Mors en aan de stad Leiden. Veel van de omwonenden hebben hun vaste plekje gevonden en ontmoeten elkaar met een kopje koffie en een gebakje uit eigen keuken.

Diverse buurtgroepen houden hun vergaderingen bij ons en als er iets te vieren valt, weet men Deksels ook te vinden. Ook maken steeds meer organisaties gebruik van onze voorzieningen.

Helaas gaan er op dit moment geruchten dat het lunchcafé zal worden opgeheven. Wellicht vloeien deze ongefundeerde verhalen voort uit de ontwikkelingen rond de aanpak van het winkelcentrum Diamantplein en de leegstand van een aantal winkels.

Er is echter geen sprake van een op handen zijnde sluiting. Het tegendeel is waar. Deksels is erg succesvol en heeft voldoende perspectief om door te gaan. De stichting Deksels is in gesprek met de gemeente over de planontwikkeling van

het Diamantplein en heeft aangegeven een actieve rol te willen spelen in een nieuw concept.

Het personeel van Deksels blijft u dus graag en met veel enthousiasme ontvangen.

Jan Planjer, foto Ger Koper

Openingstijden: Maandag en Dinsdag van 9.00 t/m 16.00 uur; Woensdag t/m Vrijdag van 09.00 tot 20.00 uur; Zaterdag van 09.00 tot 16.00 uur; Zon- en feestdagen Gesloten.

Zie ook <https://www.facebook.com/LunchcafeDeksels/>

ROC Mondriaan op de Vondellaan in Leiden

De meeste mensen uit de wijk kennen vast het gebouw op Vondellaan 35 naast het gezondheidscentrum. De letters op de gevel en de vlag laten zien dat het gebouw bij ROC Mondriaan hoort. ROC Mondriaan is een Regionaal Opleidingen Centrum in de regio Haaglanden met vestigingen in Den Haag, Delft, Leiden en Naaldwijk.

Sinds 2001 is het gebouw aan de Vondellaan, waar eerst een technische school zat, in gebruik voor de opleidingen Zorg en Welzijn. De school is verbouwd en aangepast zodat het gebouw geschikt werd voor onderwijs in zorg en welzijn. In de loop der jaren is er ieder jaar wel iets verbouwd, gerenoveerd of aangepast om het gebouw up-to-date te houden voor ons onderwijs.

Op dit moment worden er de volgende opleidingen voor de Zorg gegeven: MBO-Verpleegkunde niveau 4, Verzorgende-IG/Maatschappelijke Zorg niveau 3 en Dienstverlening helpende, zorg en welzijn niveau 2. Daarnaast kun je hier voor de Welzijnsbranche ook de opleiding tot Persoonlijk Begeleider Gehandicaptenzorg niveau 4 volgen.

De lestijden van de school zijn van 8.00 tot 18.00 uur en tot februari 2020 ook op dinsdagavond tot 21.00 uur. Verder hebben we drie keer per jaar een open dag voor nieuwe studenten en dan zijn we ook 's avonds tot 20.00 uur open. Het totaal aantal studenten van alle opleidingen bij elkaar

is ongeveer 1400. Maar die zijn natuurlijk niet elke dag allemaal op school. We hebben namelijk ook BBL-studenten* die werken en leren in de praktijk. Die komen maar één dag in de week naar school. Alles bij elkaar dus een diverse mix van studenten, met leeftijden die variëren van 16 tot in de 50!

Benieuwd naar activiteiten en lessen? Neem dan eens een kijkje op onze Facebookpagina of Instagram!

www.facebook.com/SchoolvoorZorgenWelzijnLeiden/

www.instagram.com/rocmondriaanvondellaan/?hl=en

Marleen Koole, School voor Zorg&Welzijn Leiden

* BBL = BeroepsBegeleidende Leerweg (red.)

Mevrouw Carree, oudere bewoonster van de Mors

Mevrouw Carree is onze oudere Morsbewoonster. Ze is geboren op de boerderij, als nakomertje in een gezin van 5 kinderen. Een broer is later verhuisd naar Canada. De boerderij lag vlakbij het Docos gebouw. Haar vader verdiende naast het werk op de boerderij ook inkomen als poelier. Hij plukte ganzen en hielp op andere boerderijen in de omgeving. Zij ging naar school op het Noordeinde. Maar na 4 jaar vertelde de leraar aan haar vader dat ze voorwaardelijk over zou gaan. Haar vader antwoordde dat hij niet voor voorwaardelijk betaalde en zo ging zij over naar Tijmstra op de Hoge Morsweg. Na de lagere school is zij niet verder gaan leren. Eerst werkte ze op de boerderij, maar al snel ging zij buitenshuis werken. Ze werkte jaren in de horeca, als huishoudster bij de beroemde gynaecoloog van Praag en weer later 32 jaar in de catering in een van de universiteitsgebouwen. Mevrouw Carree herinnert zich de Mors nog als woest en leeg. Er was een zigeunerkamp waar nu de Callandstraat is. In 1934 werden huizen gebouwd aan de Brederostraat en de Tesselschadestraat. Zij verhuisde in 1937 naar de Brederostraat. De Maranathakerk werd gebouwd en op de verlengde Lage Morsweg, hoek Vondellaan kwamen in 1950 winkeltjes: de Co-operatie, een sigarenwinkel, een groentenwinkel, een drogist en een manufacturenwinkel. Er is veel veranderd, maar in de Tesselschadestraat bestaat bakker Raaphorst na 85 jaar nog steeds.

Toen 20 jaar geleden vlakbij de Engelberta Hoeve een nieuwe flat werd gebouwd, gaf zij zich op en werd gelukkig ingeloot. Als kind kwam ze met haar vader vaak langs die plek als hij de boerderijen langs ging. Zij is blij en woont naar haar zin in het gebouw. In de Mors is alles haar bekend en ze kent enorm veel mensen. Ze zou nooit weg willen uit de Mors.

Lia van der Laan, foto Ger Koper

Gezond en wel in de Mors

We hebben een gesprekje met de winnares van de puzzel in het juninummer van de Morsetekens. Esmee van der Willik woont sinds twee jaar in een flat met veel zon en licht, aan de rand van de Lage Mors en met uitzicht op de Hoge Mors aan de andere kant van de Lelylaan. Voor Esmee is Leiden niet helemaal nieuw. Ze komt eigenlijk uit Roelofarendsveen, maar de middelbare school deed ze in Leiderdorp en Leiden aan het Visser 't Hooft. Daarna ging ze gezondheidswetenschappen studeren in Amsterdam en nu doet ze een promotietraject bij het LUMC. Haar onderzoek gaat over hoe patiënten met een chronische nierziekte hun gezondheid ervaren. Wat is hun kwaliteit van leven?

En hoe ervaart Esmee het leven in de Mors? Ze woont prettig, dichtbij het werk. En als ze daarnaartoe fietst langs Park Kweeklust, dan merkt ze hoe gevarieerd de bevolking van de wijk is, alleen al qua leeftijd. En wat vindt ze van de Morsetekens: ja, ook heel gevarieerd, leuk, zo'n lokaal blad; ze bladert het altijd door. Van lezen komt het niet altijd, want eerst moet haar eigen boek af.

Gerard J. Telkamp, foto Hilde van Dijk

Morspraat in Morschwijck

Bij Morspraat komen betrokken buurtbewoners bijeen in Huis van de buurt Morschwijck in verschillende geplande bijeenkomsten. Ook sociaal wijkwerkers en de wijkagent zijn daarbij aanwezig. Voor de zomervakantie zijn er al twee bijeenkomsten geweest, na de vakantie volgen er nog twee (10 september en 29 oktober).

In de eerste twee bijeenkomsten hebben de bewoners en wijkwerkers met elkaar gesproken over wat het wonen in de Mors prettig maakt en wat ze graag anders zouden willen zien. Er zijn zorgen geuit op de gebieden jeugd, verkeer, zwerfafval en nog meer. En waar is de Morsbewoner trots op? Dat het fijn wonen is in de Mors, dat er vaak goed contact met de burens is en dat er best wat groen in de wijk is. Wat gaat goed, wat kan verbeterd worden, daar gaat het om. Er is zeker iets goeds in gang gezet! Later meer

Wilt u ook meehelpen om de Mors nog leuker te maken? Of heeft u ideeën om de samenhang in de wijk te verbeteren? Kom dan langs op dinsdagavond 10 september. We starten om 19:30 uur.

Aanmelden kan via: Irene den Hartoog: 06-23 55 74 24.

Alweer een winkelier weg van het Diamantplein

Op 22 juni stopte Decora Bloembinders op het Diamantplein. Morsetekens ging enkele dagen eerder even langs voor een interview.

Bijna 16 jaar heeft Jean Lamet bloemen en planten verkocht op het Diamantplein. Maar nu is het voorbij. Lamet heeft genoeg van de onzekerheid, gebrek aan perspectief op het Diamantplein en de lange werkweken als winkelier. De eigenaar van het winkelcentrum vraagt een torenhoge huur van 2700 euro per maand. Tegelijkertijd is er lekkage en daar wordt niets aan gedaan. Beleggingsmaatschappij Topmunt BV heeft een financieel beheerder en een technisch beheerder, maar is in feite ongrijpbaar. Je ziet ze nooit hier, ze hebben geen boodschap aan de plannen van ondernemers. Lamet heeft erover gedacht te blijven tot de verbouwing van het Diamantplein. Maar het is totaal onzeker wanneer dat gaat gebeuren. Het kan nog wel drie jaar duren. Dat is niet vol te houden. De toekomst voor winkeliers in Nederland is onzeker, ook door de opkomst van het online winkelen. Contracten voor de huur van winkelruimte worden afgesloten voor tien jaar. Kortlopende contracten van bv. 3 maanden zijn er ook, maar dan kun je als ondernemer niet investeren. Daar bouw je geen toekomst mee op. Het is jammer voor het Diamantplein, alweer een lege plek. Jean Lamet wordt bedrijfsleider in een tuincentrum. Daar krijgt hij een normale werkweek, meer tijd voor hobby's en vakantie.

Ineke Kester en Hilde van Dijk

Ontwikkelingen Diamantplein

Nadat in mei jl. in de Week van de Diamant een participatieavond is gehouden, waarover we u eerder berichtten, is nu in de zomer het zogenaamde “ambitiedocument *Diamantplein*” verschenen (te vinden op website van de gemeente en van Morsetekens). Het document heeft meer dan 50 pagina's. Om te begrijpen wat er bedoeld wordt, moet je je door heel wat ambtelijk proza heen werken. Het document geeft uitwerking aan de ambitie in dit gebied van het bouwen van zorg-, huur- en koopwoningen, revitalisering van het winkelcentrum en openbare ruimte, centrale zorgfunc-

ties, bereikbaarheid en aansluiting op groen (bijv. Morslint). Het gaat ook over een lastiger op te lossen punt, namelijk het parkeren.

Zo lezen wij over parkeren het volgende: *‘Om antwoord te kunnen geven op de vraag hoe wij de komende jaren omgaan met het parkeren bij nieuwe ontwikkelingen in de stad, wordt gewerkt aan een nieuwe parkeernormennota (onderdeel van de parkeernota, waarvan verwacht wordt dat deze q3 2019 wordt vastgesteld). Het college is daarom voornemens om tussentijds de beleidsregels parkeernormen Leiden en parkeerverordening aan te passen, zodat noodzakelijke woningbouwprojecten doorgang kunnen vinden’.*

In gewoon Nederlands betekent dit: het parkeerbeleid wordt aangepast, hetgeen wordt vastgesteld in "q3", het derde kwartaal van 2019. Dit houdt in dat als er meer huizen bijkomen, er niet altijd evenzoveel nieuwe parkeerplaatsen bij hoeven te komen.

Even verderop staat : *‘Om alle nieuwe ontwikkelingen te kunnen realiseren in de Hoge Mors en problemen voor de omgeving te voorkomen, is het van belang dat er parkeerregulering wordt ingevoerd in het gehele gebied.’*

Oftewel: ook in de Hoge Mors zal op een gegeven moment betaald parkeren ingevoerd gaan worden. Hoe dat eruit gaat zien, is nu nog niet bekend.

In oktober komt het ambtiedocument ter vaststelling in de gemeenteraad. Wij blijven de ontwikkelingen volgen.

Hilde van Dijk

Gezondheidscentrum Vondellaan
Vondellaan 35Ac
2332 AA Leiden

071 5761757
info@fysiotherapievondellaan.nl

U bent van harte welkom voor:

- ✓ Algemene fysiotherapie
- ✓ Manuele therapie
- ✓ Kinderfysiotherapie
- ✓ Psychosomatische fysiotherapie
- ✓ Oedeemfysiotherapie
- ✓ Handfysiotherapie
- ✓ Dry needling
- ✓ Orthopedische revalidatie
- ✓ Valpreventie

Meer info op www.fysiotherapievondellaan.nl

Dieren van de Mors : de glimworm

Glimwormen glimmen, beter nog: gloeien, Maar het zijn beestjes géén wormen. Vliend heten ze ook wel vuurvliesjes. Ook die naam is een misser, het zijn helemaal geen vliegjes. De derde en minst bekende naam, lichtkevers, is wel helemaal correct.

Glimwormen zijn mysterieuze diertjes van de nacht. In ons land zijn er maar drie soorten vertegenwoordigd; de meeste soorten leven in de tropen. Ze produceren een groenig continu licht, vooral gebruikt om partners te lokken, maar ook wel om predatoren af te schrikken. Hun gloeischalen geven ze vooral af tijdens het paar seizoen in de avondschemering en vroege nacht. In speciale lichtcellen worden twee verbindingen, luciferine en luciferase, samengebracht, met een chemische lichtreactie tot gevolg. Een reflecterende laag laat het licht alleen naar buiten schijnen.

Op 21 juni kroop overdag op mijn buitentrapp een mij onbekend beestje van een centimeter groot. Ik kon hem zo gauw niet determineren, met zijn lange, dikke antennen en korte dekschilden (zie bovenste foto), maar gelukkig, Waarneming.nl gaf zekerheid via automatische fotoherkenning. Het bleek een volwassen mannetje kortschildglimworm. Het vrouwtje heeft slanke antennen en nog kort-

tere stompjes dekschilden. Beide geslachten van deze soort kunnen niet vliegen en geven in het donker een bescheiden licht. Ook de larven kunnen een zwak licht uitstralen. Ze komen voor in bossen, parken en tuinen. De mannetjes rennen overdag over paden, muren en zo meer. Vooral bij warm, vochtig weer. Verspreiding lijkt me lastig, als je niet kunt vliegen. Wel worden de larven 3 jaar; ze eten vooral regenwormen. De volwassen dieren leven maar een paar weken en eten dan niet.

Bij de grote glimworm wordt het mannetje anderhalve centimeter en het wijfje twee. Larve en volwassen wijfje lijken erg op elkaar, totaal ongeveugeld. Het mannetje heeft lan-

ge achtervleugels en dekschilden. Alleen het vrouwtje geeft – duidelijk – licht, met de onderkant van de laatste drie lichaamssegmenten (zie foto links onder). De soort komt vooral voor in loofbossen, kalkrijke graslanden en heide. De larven, die twee of drie jaar leven, voeden zich met huisjesslakken. Ook bij de kleine glimworm is de man gevleugeld en de vrouw ongeveugeld. Beide geslachten geven ruim licht. Maar deze soort leeft nauwelijks in West-Nederland.

Afgaande op Waarneming.nl komt de kortschildglimworm nogal verbrokkeld voor in ons land, de grote glimworm meer aaneengesloten. De grote glimworm is gewoon in de duinen, maar is deze eeuw ook rondom Leiden gezien, alleen niet in de stad zelf. En mijn waarneming dit voorjaar van de kortschildglimworm is de enige Leidse vanaf 2000. Maar komen ze hier écht verder niet voor? Herkenning overdag is uiteraard niet voor iedereen gemakkelijk. Maar op donkere plekjes moeten na zonsondergang de groene mini-lichtjes toch wel wat vaker te zien zijn? Dus heb je een waarneming van zulke bijzondere lichtjes, neem een foto met flits en ga ermee naar de invoerportal Waarneming.nl. Glimwormen zijn mijn favoriete insecten. Vooral als ze ook nog de slakken opeten. En met deze vrolijke levende tuinverlichting heb je in je border of gazon geen LED- of Solarlampjes meer nodig.

Tekst en foto's: Gerard van der Klugt

HEEL LEIDEN SCHAAKT

Schaaktoernooi Leerlingen Basisonderwijs (stadsdeel west)

Wanneer: Woensdag 16 oktober, 13:00 uur

Waar: Huis van de Buurt Morschwijk

Een toernooi voor alle schaakniveaus: gevorderden en beginners. Je hoeft geen lid van een schaakclub te zijn, maar wel een partijtje kunnen spelen. Er is voor iedereen een prijsje en bекers voor de kampioenen in verschillende leeftijdscategorieën. Na afloop wordt uit verschillende leeftijdsklassen het Team West geformeerd. Dit team doet mee aan het Stadsdelen Schaakkampioenschap van de Gemeente Leiden op 30 oktober in het Stadhuis.

Meld je aan op www.philidor.nl/inschrijven,
of bel met Jetze Heun (06-20093864)

HEEL LEIDEN SCHAAKT

**Schaaktoernooi Leerlingen Basisonderwijs
Stadsdeel West
(Morsdistrict, Stevenshofdistrict)**

Voor gevorderden en beginners van alle leeftijden BO
Je hoeft geen lid van een schaakclub te zijn,
maar wel een partijtje kunnen spelen
Iedereen een prijs en bекers voor
de kampioenen in verschillende leeftijdsklassen

**Voorrunde voor plaatsing in Team West voor het
Stadsdelenschaakkampioenschap van Leiden**

Woensdag 16 oktober, 13:00 uur
Huis van de Buurt Morschwijk
Topaaslaan 19, Leiden

Meld je aan niet later dan zaterdag 12 oktober op
www.philidor.nl/inschrijven

Meer informatie:
www.philidor.nl of email: heelleidenschaakt@gmail.com
(of bel Jetze Heun, 06-20093864)

Een initiatief van de schaakclubs Philidor, Op Eigen Wijken en Leidsch Schaakgenootschap,
de wijkcomités in de stadsdelen en in samenwerking met
Libertas Leiden en de Gemeente Leiden

Vrouwengroep Morschwijk op bezoek in Robijnhof

Op dinsdag 9 juli zijn wij, vrouwen van de vrouwengroep van Huis van de buurt Morschwijk op bezoek geweest bij bewoners van het wooncentrum Robijnhof. Het was de eerste keer voor de meesten van ons. De vrouwen uit onze groep komen uit verschillende landen en het was een bijzondere ervaring voor ons. Het was ochtend, koffietijd en we gingen bij elkaar zitten en hebben kennism gemaakt. De bewoners vroegen ons waar wij vandaan komen en over ons leven in Nederland. Het was voor hen een kans om met de vrouwen van de groep te praten.

Faiza Abdulkader

Wonderland

Kinderdagverblijf
Buitenschoolse opvang

LEIDEN

Plezier
Ervaring &
Ontwikkeling
Vertrouwen
Ontzorgen

- Aparte babygroep
- Warme maaltijden op het kinderdagverblijf
- Gevarieerde activiteiten en veel uitstapjes
- Combinatie van verschillende BSO's mogelijk
- SportBSO en ZwemBSO
- Topgroep: speciaal voor de oudste kinderen
- Voorschoolse opvang vanaf 7.30 uur

WWW.WONDERLANDKINDEROPVANG.NL

Wonderland geeft kinderen de ruimte

Volg ons ook op:

E Info@wonderlandkinderopvang.nl **T** 085 27 33 447

SKIKO'S
DailyCafé
Fresh pizza's, pasta's & more...

**BESTEL VOORTAAN ONLINE
VIA ONZE WEBSITE OF APP**

**EN ONTVANG NU 10% KORTING
MET ACTIE CODE: **skikos10****

WWW.SKIKOS.NL

Lage morsweg 20 | 2332 XC | Leiden

☎ 071 364 5308 @skikosdailycafes @skikosdailycafes

Trafohuisjes:

In de brandgang achter de Tesselschadestraat 36-42 (het plantsoengedeelte) staat een klein gemetseld gebouwtje met een plat betonnen dak met overhellende rand. Het is min of meer vierkant, zo ongeveer 4 x 4 x 4 meter. Het is een transformatorhuisje, kortweg een trafohuisje. Het wordt ook wel elektriciteitshuisje genoemd. Hier wordt de elektrische stroom “verdeeld” voor een paar honderd huizen in de buurt. En dat al sinds 1934, toen de meeste huizen in de Lage Mors werden gebouwd. Aan de voorkant zit een robuuste ijzeren toegangsdeur. De vooroorlogse spelling “Hooge spanning” verradt de ouderdom van 75 jaar. Daaronder de bliksemschicht als symbool van gevaar en elektriciteit en daaronder het woord levensgevaarlijk. Aan weerszijden van de deur is een tegeltje ingemetseld. Op de tegel rechts staan de twee gekruiste Leidse sleutels van het stadswapen. Op de andere drie kloeke hoofdletters: SLF en daaronder Leiden. De betekenis van de afkorting SLF is: Stedelijke Licht Fabrieken. Die onderneming was de Leidse gemeentelijke energiematschappij, ook wel genoemd de stedelijke fabrieken van gas en elektriciteit. De energieproductie vond plaats op de Langegracht (nu: Energiepark).

De oorspronkelijk tomaatrode terracotta tegeltjes zijn naar alle waarschijnlijkheid gebakken in de Pottenbakke-

een voorbeeld in een brandgang in de Lage Mors

rij Vermeulen. Dit bedrijf produceerde van 1904 tot 1964 tegels aan de Hoge Rijndijk in Zoeterwoude. Dezelfde tegeltjes zien we op een groot aantal andere trafohuisjes in Leiden en omgeving uit de jaren dertig.

En het bouwsel zelf? Er zijn diverse vrijwel gelijke elektriciteitshuisjes in Leiden, Oegstgeest, enz. En er zijn er met puntdak in allerlei variaties. Verantwoordelijk voor de bouw was ir C.J.M. van Oerle, hoofd van het kabelnet van de SLF. Of hij het huisje zelf ontworpen heeft, dat is niet zeker. Het trafohuisje is met graffiti nog compleet en intact. Het functioneert nog steeds en soms gaat de ijzeren deur open voor onderhoud en controle door de mensen van Nuon.

Gerard J. Telkamp

Bronnen:

Wibo Burgers, "Trafohuisjes in Leiden", in: StielZ (kwartaalblad Stichting Industrieel Erfgoed Leiden), jrg. 23 nr 3, september 2012, blz. 7-11.

Herman Oost, "Honderd jaar elektriciteit in Oegstgeest. Transformatorhuisjes in Oegstgeest", in: Over Oegstgeest (tijdschrift Vereniging Oud Oegstgeest, jrg 21 nr 1, april 2009, blz. 12-15.

Website vriendennederlandstegelmuseum.nl (23 betegelingen electiciteits-huisjes Leiden en regio)

Plan Robijnhof bijna van start

Afgelopen juli berichtte De Nijs projectontwikkeling over de voortgang van de ontwikkelingen van Robijnhof. De Nijs heeft met architect LEVS het plan dat in november is gepresenteerd, aangepast naar aanleiding van reacties van de gemeente en de buurt. Het 'wijzigingsplan' ligt van 22 augustus tot 3 oktober ter inzage bij het stad(sbouw)huis.

De Nijs zal in het najaar, zodra de omgevingsvergunning onherroepelijk is, starten met sloop- en saneringswerkzaamheden van het zorgcentrum en een deel van de Noordvleugel van het wooncentrum. In het voorjaar van 2020 verwacht De Nijs te starten met de realisatie van 120 nieuwbouwappartementen (fase 1).

Ineke Kester

Yoga in de buurt!

Iedere woensdagavond is er in het Huis van de Buurt Morschwijk een yogales om de spieren flink aan het werk te zetten en erna te kunnen ontspannen met een enthousiaste docente die goed kan inspelen op de wensen en mogelijkheden van de mensen.

Elke week zorgt ze weer voor een variatie van oefeningen. Het is mogelijk een proefles te volgen om te ervaren of deze lessen bij je passen. Leeftijd en ervaring zijn niet belangrijk! Een eigen yoga-matje is fijn, maar niet noodzakelijk.

Makkelijke kleding, een handdoek en eventueel een kussentje wordt aanbevolen.

De les is van 19:30 tot 20:45 uur in de periode van 4 september tot en met 18 december.

Adres: Morschwijk, Topaaslaan 19,
2332 JC Leiden

Je bent van harte welkom!

Lian van Loon / Joyce Goselink

Wat kunnen we doen aan de plastic soep?

Graag zou ik met zoveel mogelijk mensen willen brainstormen over wat wij zelf in onze wijk zoal kunnen doen aan de "plasticsoep". Er is veel onbewust gedrag t.o.v het gebruik van plastic. Ook ligt er bij de supermarkten een schone taak die nog steeds plastic tassen verkopen terwijl er genoeg alternatieven zijn.

Ineke Kofi, 0610921701
Cartoon van natuurwacht.nl

En zo zijn er meer zaken te benoemen waar veranderingen in aangebracht kunnen worden.

Mensen die hierover mee willen denken kunnen contact met mij opnemen. Met velen bereiken we (veel) meer!

A photograph of a smiling man with a beard and sunglasses, wearing a grey cap, carrying a young child on his shoulders. The child is also smiling and holding their hands up to their eyes. The background is a lush green outdoor setting.

Hoe was jouw zomervakantie?

Body & Beauty

medisch pedicure & schoonheidssalon

Jacob Catslaan 15, Leiden

Tel: 071-5761755

www.body-and-beauty.nl

Winnaar fotowedstrijd fietsspecialist Van Polanen

Het is u ongetwijfeld opgevallen. Op een groot aantal winkelwagentjes van de Jumbo Diamantlaan was een vermelding van een fotowedstrijd 'Plaats een originele selfie met deze afbeelding op onze Facebookpagina en maak kans op een fiets'.

Het was een wedstrijd georganiseerd door Fietsspecialist Van Polanen. Na de sluitingsdatum bleken er niet zoveel reacties te zijn geplaatst. De winnaar heeft bij de aanschaf van een nieuwe fiets een hele grote korting gekregen. Die gelukkige winnaar is de heer R. van Delft uit de Hoge Mors.

Bij fietsspecialist Van Polanen staat vakwerk hoog in het vaandel. De specialisten staan voor u klaar om uw fiets vrij van gebreken te houden en leveren als dat nodig is een degelijke (nieuwe) fiets. Van Polanen heeft een breed assortiment van E-bikes tot stadsfietsen.

Met trots is de 'Marathon 7' overgedragen aan de winnaar van de wedstrijd.

Vrijwilligers, schrijvers, redacteurs zijn bij ons altijd welkom: meldt u bij info@morsetekens.nl

PROFILE
DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je **méér** van verwachten!

Van Polanen

Op vertoon van deze advertentie

15% KORTING

op alle voorraad modellen van
Trek, Sparta en RIH

Ook voor al uw reparaties

Profile van Polanen | Morsweg 174 | 2332 ES Leiden
071 531 34 98 | www.profilepolanen.nl

PUZZEL

oplossing vorig nummer

spoor	 ?	room	dak	raam	kozijn
voet	. ? .	eend	bak	fiets	pad
school	?	vaardig	vogel	vlucht	weg
straat	 ?	gedruis	kaars	licht	bron
vakantie	. ? . .	ogen	volken	recht	bank
gas	. ?	pijp	brieven	bus	station
vakantie	. . ?	kracht	pastel	kleur	mengsel
wand	?	glas	zoet	zuur	desem
olie	. . . ? .	water	adem	nood	signaal
water	 ?	training	post	duiven	hok
vrienden	. . ? . .	loop	keuken	deur	post
wolken	. ? .	mantel			

De uitkomst was: **milieukunde**

Vul op de plaats van de puntjes een woord in, zodat het met het eerste woord een nieuw woord vormt, en met het laatste weer een ander woord vormt. Zet alle letters in de vraagtekens naast elkaar en u heeft de oplossing. Stuur uw oplossing vóór 15 oktober naar info@morsetekens.nl. Onder de goede inzenders wordt een cadeaubon ter waarde van 15 euro verloot.